

של כפר-אונו הקטן

תרגום - א"ל
20 ע"פ
1966 פ"א

מ.ל.ק. 754
מ"כ 14 ג' - א
10 ע"פ

עם פרום חג העצמאות, נפגשנו לשיחה עם אסתר וולך, אחת מאותו קומץ בודדים שהיו ראשי שוני-הראשונים אשר היו קימו את קרית-אונו.

אשה שעברה עם הכפר אח כל לבטי-הבראשית שלו, שראתה בגידולו עד הפיכתו לקריה משגשגת בת אלפי תושבים, ואשה ששילמה מחיר יקר עבור החלוציות ועבור העצמאות: היא שיכלה את בעלה, מיכאל וולך, שהיה מייסדי הכפר הראשונים.

מיכאל וולך נהרג בקרב מלחמת העצמאות בקולה, והוא בן 36 במותו. מיכאל וולך הידי מתנדב היה חלוץ, עוד לפני שמילים אלו הוכנסו למרכאות: למרות שהיה הרבה מעבר לגיל הגיוס; למרות שהיה נוטר ויכול היה להתגייס למשטרה

קשה לדובב את אסתר וולך. אין היא סבורה שמה שעשתה ראוי לציון מיוחד - היו רבים כמוה, אי-אומרת היא. בכלל, אין היא רוצה שיוזכרו את שמך, אינה רוצה לי זכות בפרסומת: "עשינו כל מה שעשינו, כי הרי גשנו שכך חייבים לעי שות את הדברים - מה יש לספר על כך?" - שואלת היא בתמיהה.

אפילו לא רצתה להתראיין, אישית; ורק משנודמנו בחבורה לביתו של ישעיהו זיידמן, מראשוני הוותיקים, וראש הוועד הראשון של הכפר - מוכנה היתה אסתר לגולל מעט מקר רות הימים ההם; אך מעולם לא השתמשה במילים, "אני עשיתי"

בית צורף משק חי. בעלי החיים הראשונים שהובאו לכפר, כדי ליישם את משקיה-העזר, היו - עזים.

"קלמן פיישר היה המומחה לעזים" - נזכרת אסתר בבת צחוק. "היה זה מראה בל-יישכה כאשר הביא, סמוך לעזים עלייתנו על הקרקע, את שיירי העזים אותה רכש, כמדומה במקום כלשהו בגליל, והעזים חולקו כל אחת למשפחה. תחילה, לא ידענו בדיוק איך מטפלים באותן בהמות, אך הישר קל תפסנו גם מלאכה זו. הן נשים שבכפר היו מארגנות תרונות - כל אחת היתה יוצאת בתורה, למרעה עם העזים בשדות המקיפים את הכפר."

לאחר העזים, באו בעלי-חיים אחרים. אסתר ומיכאל וולך אהבו בעלי-חיים, ובחצולם היה תמיד נציג זה או אחר של ממלכת חי. היו להם פרות, ר

שירת כגפיר, ונשק של הגנה היה, כמובן, מחבא ב-ביתו.

כשהחלו המאורעות, נורו היריות הראשונות על כפר-אונו... דווקא מכיוון תל-השר מר, הבריטים היו אלה שירו על הכפר. מיכאל תפס את רובה וינק לעמדות - נזכרת אסתר - "ואחד הכדורים ננעץ בכותל, מרחק סנטימטרים ספר רים ממנו."

הוא ניצל בנס, אך נס זה לא עמד לו לאורך-ימים: בפרוץ קרבות התנדב, כאמור, לצבא - וכעבור זמן לא רב נפל. בבצעות קולה, משך ימי מלחמה, המשיכה אסתר את שיגרת החיים של אז - דאגה לשתי בנותיה הצעירות ועורח ככלי-יכולתה ללוחמים ולמגרי נים: כשבייתה משמש מקום כי נוס ומעבר ללוחמים; מקום בו הכינו סנדוויצ'ים למגינים, מי קום בו יכלו לוחמים לנוח, לי אחר קרב.

האם מתגעגעת אסתר וולך לימים הטובים ההם, עת כרם הכירו את כולנו? עת היה הכפר כמשפחה גדולה אחת? האם הקריה של היום לא גור לה מדי, רועשת מדי לגביה?

"מתגעגעת? לא דווקא" - אומרת אסתר בפשטות. "נכון, היה יפה אותם ימים, אם כי היה הרבה יותר קשה מאשר היום, אך - הרי הלמנו שהמקום יתפתח, שהכפר ישגשג; הרי רצינו כי יבוא יום והכפר ישקוק אלפי נפשות..."

"נעים, כמובן, להיזכר ב-בית-הספר הפרטיני של אז, בו למדו שלוש כיתות בחדר אחד - ולמדו יחד אך הרי טוב יפה פי אלף כאשר יש, היום, כמה וכמה בתי-ספר גדולים, עם מיתקנים משוכללים, מורים מ-סורים, חדרים מרווחים..."

"להתגעגע? לא, איני מתגעגעת. אני זוכרת את הימים ההם, אך לא כי נוסטלגיה. היה זה פרקי חיים יפה, יפה - כאהבה ראשונה, שלה יש תמיה מקום מיוחד וחמים כי לב; אך היא מהווה רק נדבך לפרקים אחרים, חשובים לא פחות."

לאחר הזכרונות...

שעה קלה עם אסתר וולך

שפנים, ויונים, ותרנגולי-החודו, ואחר לול גדול של תרנגולות - שסיפק, או לאזוניים שכך שומעות, בשר לקומיצים של הנוער, אותם ימים.

"מובן שידעתי, כי מדי-פעם אחת עורכים פשיטות על ה-לול שלי" - אומרת אסתר - "אך האסון לא היה גדול. חוץ מזה, השתתפה גם גיירה, בת, באותם קומיצים, כך שלפחות חלק מהתרנגולות נשארו ב-משפחה..."

הוא שאמרנה הכפר היה אז כמשפחה גדולה אחת.

היחסים עם שכנינו הערביים היו תחילה, טובים. מיכאל וולך

או "אני פעלתי" - אלא דיב רה, תמיד, כלשון רבים: אנו... "מה שהיה יפה אז" - אך מרת אסתר - "היתה הרוח החברית. הכפר לא היה קיבוץ; אך למרות זאת, היה האחד בעד כולם וכולם בעבור האחד. כאשר חלתה אחת החברות היו שאר נשות הכפר מארגנות תרונות ומסדרות לה, להזנה ה-חולה, את ביתה ומספלות ב-משק החי, אם היה כזה; היינו, כולנו כמשפחה גדולה אחת.

"אמנם, רבים מהחברים הכי ראו את זה עוד לפני העלייה לקרקע - אך גם האחרים, שהצטרפו לגרעין הראשון ש-הקים את כפר-אונו, השתלבו היטב באחיה הכללית, וכמעט שלא היו יוצאי-דופן."

הכפר תוכנן כישוב כפי-ריעיוני למחצה - לכל

לישראל ליטווין - עם קבלת זרגת סגור-אלוף, עלה והצלח! חבריך בקריה

סגור אלון 13 ארון יעקב